

Txecoslovàquia i Bulgària

Txecoslovàquia i Bulgària celebren aquest mes les primeres eleccions lliures i democràtiques des de la instauració dels respectius règims comunistes en acabar la segona guerra mundial.

Són els dos últims a efectuar comicis dels sis països de l'Est europeu aliats de l'URSS. Així es clou definitivament una època a la part central i oriental del nostre continent i aquells sis països inicien de manera decidida el seu camí cap al retrobament amb l'altra Europa, l'occidental.

Són eleccions diferents perquè en el cas de Txecoslovàquia, que vota els dies 8 i 9 de juny, es tracta d'un país de l'Europa central, molt lligat històricament i culturalment a l'espai alemany-austriac. Bismark, al segle passat, va definir Bohèmia com "la plaça major d'Europa". És un país industrialitzat, on ha reaparegut en el panorama polític un seguit de forces homologables a les existents a l'Europa occidental i, sobretot a les de l'espai centroeuropeu alemany-austriac abans esmentat. Només cal recordar que el primer viatge a l'estranger de Vaclav Havel, tot just nomenat cap d'estat, no va ser ni a Moscou ni a Washington, sinó a les capitals de les dues Alemanyes.

En el cas de Bulgària és tracta d'un país balcànic i bàsicament agrari, situat a la part oriental del continent i allí, com a Romania, els ex-comunistes que ara es proclamen socialistes controlen la situació i la transició. En aquella zona la influència soviètica té moltes més possibilitats de sobreviure que a Hongria, Txecoslovàquia, Polònia o la RDA. L'oposició democràtica, com en el cas romanès, sols té força a les ciutats, mentre el camp continua sota el control estricte de

les velles autoritats, ara reconvertides de comunistes a socialistes.

TXECS I ESLOVACS, DOS POBLES FEDERATS

A les eleccions legislatives de Txecoslovàquia es presenten vint-i-dues formacions polítiques, però el joc se centra entre el Fòrum Democràtic, l'organització que va dirigir la revolució pacífica que va posar fi al règim comunista a finals de l'any passat, i els demòcrata-cristians. En un segon terme quedaran els verds, els comunistes, els socialdemòcrates i l'independentista Partit Nacional Eslovac.

Per accedir al nou Parlament cal superar la barrera del cinc per cent dels vots (com a la RFA), però els diputats seran elegits separadament a les dues repúbliques federades, la txeca (7'5 milions d'electors) i l'eslovaca (3'6 milions d'electors). Mentre a la primera (Bohèmia i Moràvia) el predomini polític el té clarament el Fòrum Cívic, a qui les enquestes atribueixen el 33 per cent dels vots, a la segona (Eslovàquia) correspon als cristiano-demòcrates, amb el 21 per cent que els donaven els sondejos preelectorals. Cal recordar que Eslovàquia és un país profundament catòlic on religió i nacionalisme van units, mentre Bohèmia i Moràvia han tingut històricament una major influència protestant. A la república txeca el segon lloc se'l disputen els Verds (10 per cent de les intencions de vot), els cristiano-demòcrates (10 per cent) i els comunistes (9

per cent) a l'eslovaca el segon lloc sembla correspondre al Moviment Democràtic Públic contra la Violència, la variant eslovaca del Fòrum Cívic txec, amb el 17 per cent les intencions de vot, seguida del Partit Comunista (15 per cent), Verds (11 per cent), el també cristiano-demòcrata Partit Democràtic (7 per cent) i l'independentista Partit Nacional Eslovac (5 per cent).

VIOLÈNCIA RACISTA

Durant la campanya, els cristiano-demòcrates eslovacs van acusar Havel de "violació de l'ètica democràtica" però l'actual cap d'estat és el favorit a la presidència per el vuitanta per cent dels txecs i el seixanta-quatre per cent dels eslovacs. I el ministre de l'Interior, cristiano-demòcrata, va ser acusat d'aprofitar-se en benefici propi dels dossiers de l'ex-polícia política del règim comunista. A més de les acusacions van produir-se actes de violència racista de grups de *skinheads* (caps rapats) contra gitanos i vietnamites, a Bohèmia. També va augmentar el nombre de robaris i atacs a mà armada a causa de la sortida de la presó de molts presos comuns.

Tot indica que Txecoslovàquia haurà de ser governada per una coalició on els cristiano-demòcrates tindran un paper determinant, com a la RDA, Hongria i Polònia. I com en aquells països, els comunistes passaran a l'oposició amb el seu 10-15 per cent dels vots.

En el camp socio-econòmic, tot i que el sis per cent de la població viu en la pobresa,

els txecoslovacs són conscients que hauran de fer sacrificis per passar ràpidament a l'economia de mercat i al capitalisme. L'actual govern ja ha optat per mesures radicals, descartant una transició més lenta i menys dolorosa. Els preus seran totalment lliures a partir de l'1 de gener del 1991, les empreses estatals seran venudes per accions i privatitzades, i s'obriran les portes al capital estranger. L'estat és reservat sectors com transports i correus.

BULGÀRIA: POLARITZACIÓ POLÍTICA

Bulgària celebra eleccions els dies 10 i 17 de juny. Per accedir al nou Parlament els partits hauran de superar el 4 per cent dels vots. Els diputats electes hauran de redactar una nova Constitució en el terme d'un any i mig i a continuació se celebraran noves eleccions. Dels 400 escons la meitat seran elegits pel sistema majoritari a dues voltes i l'altra meitat pel sistema proporcional.

En aquell país es dona una gran polarització entre el Partit Socialista (ex-Partit Comunista), en el poder i que controla el govern, l'administració i el camp, en un país que és bàsicament agrari, i l'oposició democràtica agrupada majoritàriament en la Unió de Forces Democràtiques (UFD) que uneix setze partits i moviments. Tot indica que el Partit Socialista té totes les de guanyar i conservar el poder, com ha estat el cas dels ex-comunistes a Romania. Així, mentre Polònia, Hongria, RDA i, segurament, Txecos-

Vaclav Havel i Petor Mladenov

lovaquia tenen o tindran governs cristiano-demòcrates, Romania i, segurament, Bulgària els tindran socialdemòcrates, ja que l'empeny dels ex-comunistes és ser admesos dins la Internacional Socialista. Els Balcans tornen d'aquesta manera a diferenciar-se del centre d'Europa per alinear-se amb les socialdemocràcies mediterrànies francesa i espanyola, sense trencar amb l'URSS.

La UFD búlgara propugna una ràpid acostament a l'Europa comunitària i un veloç retorn al capitalisme i l'economia de mercat. La seva

força està bàsicament a la capital, Sofia, on ha arribat a mobilitzar fins a 100.000 persones. La tercera força política podria ser el Partit Agrari, però com a tot arreu on s'ha instal·lat el multipartidisme han sorgit una munió de partits i organitzacions polítiques que les urnes s'encarregaran de reduir a uns quants amb representació parlamentària.

Si en el cas de la veïna Romania hi ha el problema de la minoria magiar, que representa el 8 per cent de la població i a les urnes va convertir la Unió Democràtica Magiar de Romania en el segon partit

del país amb el 7 per cent dels vots, a Bulgària hi ha la minoria turca, que és el deu per cent de la població i que també va partir els últims anys una política d'assimilació forçosa.

EUROPA OCCIDENTAL, HEGEMÒNICA

Les eleccions, a més de donar legitimitat democràtica als nous (o vells) règims de l'Est d'Europa, signifiquen la fi de l'imperi europeu soviètic, que ara és replega sobre els seus problemes interiors. És com si la Europa occiden-

tal avancés les seves fronteres fins a les portes de l'URSS perquè els sis països del Pacte de Varsòvia ja han enfilat decididament el camí polític i econòmic cap a l'Europa occidental. Txecoslovàquia i Bulgària han estat els últims de la fila. En un pròxim futur el seu exemple podria ser seguit pels països que assoleixin desprendre's de l'imperi soviètic, com és el cas dels tres països bàltics (Estònia, Letònia i Lituània). De moment, l'Europa occidental ha recuperat la seva hegemonia sobre gairebé tot el continent.

Antoni Reig